

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

ולא ישנו ממונהג הספנים, שאם נהגו לחסך לפי משאו לא לפי ממונו לא כפי מה שנהגו לא ישנו ממונהג: בכוסיא. נפשיה ענון שהלך נעמן נמוך עומק המים כדרך שהולכין נחשיר וממוך שהגדר גדול וזמק שם דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

הגזול לא מציע כל אחד מדר אמר דמי יקון עננה כי נעמן נגל הנהר המספנת השלמים ומן הממשים וזו אין מרחיקין מספה הנהר אלף מעט ועמשי שממם סקרים והספנים נושטם אלף שטם הנהר תולין לספנתם למוך עומק המים:

שלישי הגבורים

א באבא שם שנינו יגל הגזול אפי' שיה אומר לעמאי אי חיל לא וכה בתלם חבירו אלף גזולו ליה הדין מלמא לא דאמר לעמאי אי חיל שכל מה שיעיל עד כדי חילקו שיש לו לחובה עסקא הוי על דמחר כאלו חלק השומות מעיקרא והיובד שיה שיה היה על דענון וה שיה חסד ממון שותף חילקו שלם מדעת חבירו והוי כל שיעיל עד כדי חילקו שלם אלף חילקו יתר מחד חילקו הדי הוא של חבירו למה שגם חבירו יגל הגזול לולא חלק הפקר וחילקו כלל ועיקר. ועל מה שיעיל יתר מתלקו אפשר דלא שקיל שערות כלל דיון דהוא ממני השירא קן אורחיה דמי השירא לערות האי בעד חבירו ללא שערות קן שיעיל" (דרכי לא אהר) והטור ס"ח ט"ז קפ"א וה"ל"ש ז"ל דהלכה שם פ' אגוז בתלם (ס' ס' ז) ו"ה עיקר. ואלו דגם מ"י ס"ז (ה) גזלה (ה) ח"י וס"ה מה"ל שוחסין (ה) הכי דעמיה דלמי האמת כיון שחמיה ו ח"י אלף חילוק הטיסקא עם חבירו בשלמא בעלי שיעיל יוכה אלף מה שיעיל יתר על חילקו מחמת יוסה הלל עם חבירו יגל הגזול וכן כלן הפקר כלל. ואם ח"י יטוים הגזול ק"י דהתק אחרת ק"י לעמאי חילקו והרמי מוקד עמיה לפניה לגזול יוסה שחקו ולא אחרת ח"י חטו נמסור נשקין לגזול או ודאי אשתי חממי דעמיהו שר השוחסין ועלו דעמיהו שאלמי החקיה מלגזול דלא היה להם אשפזות לגזול אלף ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה למימי ח"י חלל כלילי או ח"י יטוין לגזול כלל וחשיב הפקדה ויה שיעיל חילקו לו והוי כל מה שיעיל על לעמאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה לגזול כלל ודאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה לגזול כלל ודאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה

המאור הגדול ודאי מסייע ליה לרכ אלפסי והרב ר' אפרים דחק עצמו בה למימרא דליכא אונס כללי" ולא מתחוררא כוונתיה ומאי דאיייתי סיעתא לדבריו הרב רבינו אפרים מההוא מעשה דההוא גברא מלחמת ה' מההוא מעשה דההוא גברא דאפקידו גביה כסא דכספא לאו ראיה כו'. אפר הכותב לו הכי כי חמדי ועליה חמו נמי אמאי לא מסטר דהא מ"י ס"ז (ה) גזלה (ה) ח"י וס"ה מה"ל שוחסין (ה) הכי דעמיה דלמי האמת כיון שחמיה ו ח"י אלף חילוק הטיסקא עם חבירו בשלמא בעלי שיעיל יוכה אלף מה שיעיל יתר על חילקו מחמת יוסה הלל עם חבירו יגל הגזול וכן כלן הפקר כלל. ואם ח"י יטוים הגזול ק"י דהתק אחרת ק"י לעמאי חילקו והרמי מוקד עמיה לפניה לגזול יוסה שחקו ולא אחרת ח"י חטו נמסור נשקין לגזול או ודאי אשתי חממי דעמיהו שר השוחסין ועלו דעמיהו שאלמי החקיה מלגזול דלא היה להם אשפזות לגזול אלף ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה למימי ח"י חלל כלילי או ח"י יטוין לגזול כלל וחשיב הפקדה ויה שיעיל חילקו לו והוי כל מה שיעיל על לעמאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה

המאור הגדול ודאי מסייע ליה לרכ אלפסי והרב ר' אפרים דחק עצמו בה למימרא דליכא אונס כללי" ולא מתחוררא כוונתיה ומאי דאיייתי סיעתא לדבריו הרב רבינו אפרים מההוא מעשה דההוא גברא מלחמת ה' מההוא מעשה דההוא גברא דאפקידו גביה כסא דכספא לאו ראיה כו'. אפר הכותב לו הכי כי חמדי ועליה חמו נמי אמאי לא מסטר דהא מ"י ס"ז (ה) גזלה (ה) ח"י וס"ה מה"ל שוחסין (ה) הכי דעמיה דלמי האמת כיון שחמיה ו ח"י אלף חילוק הטיסקא עם חבירו בשלמא בעלי שיעיל יוכה אלף מה שיעיל יתר על חילקו מחמת יוסה הלל עם חבירו יגל הגזול וכן כלן הפקר כלל. ואם ח"י יטוים הגזול ק"י דהתק אחרת ק"י לעמאי חילקו והרמי מוקד עמיה לפניה לגזול יוסה שחקו ולא אחרת ח"י חטו נמסור נשקין לגזול או ודאי אשתי חממי דעמיהו שר השוחסין ועלו דעמיהו שאלמי החקיה מלגזול דלא היה להם אשפזות לגזול אלף ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה למימי ח"י חלל כלילי או ח"י יטוין לגזול כלל וחשיב הפקדה ויה שיעיל חילקו לו והוי כל מה שיעיל על לעמאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה

המאור הגדול ודאי מסייע ליה לרכ אלפסי והרב ר' אפרים דחק עצמו בה למימרא דליכא אונס כללי" ולא מתחוררא כוונתיה ומאי דאיייתי סיעתא לדבריו הרב רבינו אפרים מההוא מעשה דההוא גברא מלחמת ה' מההוא מעשה דההוא גברא דאפקידו גביה כסא דכספא לאו ראיה כו'. אפר הכותב לו הכי כי חמדי ועליה חמו נמי אמאי לא מסטר דהא מ"י ס"ז (ה) גזלה (ה) ח"י וס"ה מה"ל שוחסין (ה) הכי דעמיה דלמי האמת כיון שחמיה ו ח"י אלף חילוק הטיסקא עם חבירו בשלמא בעלי שיעיל יוכה אלף מה שיעיל יתר על חילקו מחמת יוסה הלל עם חבירו יגל הגזול וכן כלן הפקר כלל. ואם ח"י יטוים הגזול ק"י דהתק אחרת ק"י לעמאי חילקו והרמי מוקד עמיה לפניה לגזול יוסה שחקו ולא אחרת ח"י חטו נמסור נשקין לגזול או ודאי אשתי חממי דעמיהו שר השוחסין ועלו דעמיהו שאלמי החקיה מלגזול דלא היה להם אשפזות לגזול אלף ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה למימי ח"י חלל כלילי או ח"י יטוין לגזול כלל וחשיב הפקדה ויה שיעיל חילקו לו והוי כל מה שיעיל על לעמאי ח"י חלל חרבה יתר מחד חילקו דלא שייך למימר הפקד הכל שיעיל עם השוחסין מחמתו או דהאם ח"י חממי נוסס ולא רלו למסור. מעשה אגללי מלחא מדבני וי אשחר לא לעמאי ח"י חממי שם נחמיה

ז"תא. ממכרה לגנים או לעשות:

משבתתין ליה. מנדקין אותו עד שיחזיר הדבר לכמות שהיה ויסקל יד האדם מניניהו ועשו דין ישראל:

לגזולו עבד מפרקתו: בתא. הוא שור הבר

דמפרגמנין ומלו חמיר

(דברים יד, ה) מורגל נלא ישר: אין

מרהמין עליו. ושפיר עבד

דקטלמיה. והרמזים ז"ל כ' דין זה

פ"ח מהל' חובל ומזיק (ה"י) ח"ל

מוחר להרוג המוסר כנ"מ ואפילו

בזמן הזה שאין דנין דיני נפשות

ומותר להורגו קודם שימסור אלא

כשחמר הריני מוסר לפלוני עבדו

או בנמנו ואפילו בנמנו קל הרי

זה החיר עזמו למיתה. ומחמין ט

ואומרים לו לא חמסור אס העיז

פניו ואמר לו כי אלא חמסורו

מזוה להורגו וכל הקודם להורגו

וכה עוד כ' (שם ה"ה) ז"ל עשה

המוסר אשר זמס ומסר יראה לי

שקסור להרגו א"כ' הומוק למסור

דזה ודאי ירגנ שמה ימסור

אחרים. ומעשים ככל זה עברי

המעבד כן וכו': אמר ז"ל ככל

מקום וכו' משום דלמרי' הכא

עמי' א"ל רב לרב כהנא עד

לאידנא מלכות דיוגאי דלא קפדי

אשפיכת דמים והאידנא דפרסאי

נינוהו דקפדי' קון ערוק לארן

ישראל. אמרי' אפילו ממון קל

דמשום חנינא הרגו. וכל השאר

נאר היעב מהכא. והרא"ף ז"ל לא

כתבו כהא:

(ק"י) אפיר. עשירי: עליה אתו.

בשפד עשירו נאו

ולא משום זה הכוס א"כ כשנותן

לס כוס זה להליל מהס מזיל

עזמו בנמנו חבירו הוא וחיבי: ואי

אמיר. ודאי לא נאו אלא על ההוא כסא והרי זה כמו

שלאנסבו לתן ממון של פלוני דאפילו נעל ונתן עד פטור. מהא

השיגוהו לרבינו אלפסי ז"ל. וכזה הרב בעל העיטור ז"ל (פקדון

עד, ט) שמעינן מהכא דהיכא דלנסבו עכו"ם על ממון חבירו לא

שנא לנסבו להראות ולא שנא לנסבו להביא פטור כדכר אשי

דפקסה. וכ"כ ר"ם ז"ל דהכא משום דלא אמיר אחרתין על ההוא

כסא [אלתא] ואע"ג דנשא ונתן ביד פטרינן ליה ק"מ היכא

דדיוט דלנסבו אמונה דחבריה דפטור והא דקמתי ישראל

שלאנסבו עכו"ם והרא"ם ממון חבירו פטור נשא ונתן ביד חייב

דוקא שלאנסבו מחמת עזמו על ממון סתם והיכא דנשא ונתן

ביד מזיל עזמו בנמנו חבירו הוא וחיבי וכי הראה גרמא בעלמא

הוא ופטור והרב רבינו אלפסי ז"ל פליג כהא ומסתברא כדכוחא

קמאי. והכי גרסינן בירושלמי (פ"ה ה"ה) עכו"ם שלאנסבו ונעלו

ממנו ממון חבירו פטור נעל להס חייב אמר ר' יוסף הדא

דמימא כבומר לו מן ממון סתם אכל מן לנו ממון פלוני אפילו

נעל ונתן ביד פטור עכ"ל כפי' פ' פקדון בספרו.

והרא"ה ז"ל כתב בשם רבי הרמב"ן ז"ל ח"ו"ל הדברים לרבינן

לפיס שאין ספק שהוא מפורש שבנמנו פלוני פטור מן

השנות הראב"ד על הר"ף

לחמריה דהאי ונטבעו אינשי אלא היא מעברא לכ"ע הוה

ומריה דחמרא כדנפשיה הוה מסיק ליה וההוא גברא דטבעיה

אי הוה שרי לחמרא דיריה לא הוה טביעי אינשי ואמאי

שדייה להאיך והציל חמורו בחמורו חבירו. ואמר ליה רבא

אע"ג דאית ליה רשותא בהאי מעברא דכ"ע הני מילי מקמי

דרטעון טעינה יתירה דמאן דקדים זכה אבל ההוא כיון דקיימי

אינשי למטבע טעינה יתירה דהאי חמרא לית ליה זכותא ורוך

הוא. וזה דרך האמת:

א' ושמעית מינה דמאן דשק"י וכו' עד ואע"ג דאניס:

הירושלמי ומן הגמ' דלן. וכמה ראיות מכריעות שהוא חייב כהני

סבכא רבינו הגדול ז"ל וכדלמרינן בנמון גבי נדקא שהיה עורב

מהודק ושבר כלים של כל אדם חייב שאלסור להליל עזמו בנמון

חבירו ואמרי' לעיל פ' הכוס (ב:) גבי מלחמה דדוד מי יסקני

מיס וכו' (שמואל ב גג, טו) גדישין

דירשאל הוו דהוו מיטערי ככו

פלשמים וקא מינעיה ליה מהו

למקלינהו להליל עזמו בנמון חבירו

א"ל אסור והא חסם דכממון פלוני

דמי ואין ספק שאין הפרש בין

שאוסינן אותו להביא ממון חבירו

בין שיכול להליל עזמו ע"י ממון

חבירו ועיקרן של דברים" שכל

מקום שאין האונס נא לו מחמת

אוחו ממון כלומר שאין הממון

גורם האונס חייב ונגון הנא לי

ממון פלוני חבירו" חייב שהרי אין

אוחו ממון גורם לו עכשיו האונס

וכן אס היה פקדון אלו ואלו

אונסין אוחו להביא ממון סתם

חייב שאף כאל לא נא האונס לו

מחמת הממון ההוא. אכל אס היה

פקדון אלו ואנסוהו עכו"ם למח

לסם אוחו פקדון שהרי נא לו

האונס מחמת אוחו ממון פטור

לפי שדיו כיד הנעלים ואדעתא

דהכי הפקדו גביה ואדעתא דהכי

קביל ממון מיניה שאין אדם משיס

עזמו בנמון חבירו ויתר מנממונו.

ועל זה הדקן עולות כולן יפה

כדלוי. עובדא דגברא דלחוי חמריה

דרב מרי חסם לא הוה האונס

מחמת הממון וכן ההיא דהושע' לי

פקיע עמיר ז' וההיא ז' ונדרק

וההיא דהכוסין און הממון גורם לו

האונס וההיא דכסא דכספא מוכחא

מאי דפרישנא שהרי אמר בפירוש

שאס לא נאו על אוחו הכוס חייב

ואס נאו על אוחו כוס פטור שהרי מחמת אוחו כוס נא לו

האונס וכן אוחו ירושלמי שהביא ר"ם ז"ל דירשאל שאנסבו

עכו"ם ונעלו ממנו וכו' מדקאמר נעלו ממנו ממון חבירו שמע

דפקדון הוה וכו"כ רבינו ז"ל ומה הדקן יחלק אור עכ"ל:

"אמר המחבר לדעת הר"ף ז"ל שנשא ונתן ביד חייב אפילו

[לאנסבו על] ממון זה אס כן כי מניח כההיא הראה

פטור לית לן למפטור אלא כה"ג דוקא אכל אס אנסוהו סתם

והראה ממון חבירו חייב" שהרי הליל עזמו בנמון חבירו ונלחא

דמסתברא היא דכל היכא דהליל עזמו בנמון חבירו חייב לשלמו

אפי' בהראה שלא נעל ונתן ביד חוה פי' רבא דאס הראה מעזמו

כנשא ונתן דמי. וכל ההלכה מעידה שפיר כפי' ז"ל ואע"ג

שאפשר לדמות דחויי ניהו. ומה "שקשה עליו מחד זאת דכסא

דכספא" (ק"י) [דאי אכסא אוחו פטור ואע"ג דידיה בידים]"

ויומר יש מן התמיהה איך לא הרגיש הרב צה ולא חשבה לנגדו

מאומה אע"ג ונראה לי שהיה פשוט לפינו ז"ל דלא דמיא כלל ולא

ראיה היא להקן דהך פקדון הוא ושומר שאני וכן מלמאם שכתב

הרא"ם ז"ל (פי כה) גבי הא דלמרינן אדעתא דכסא אוחו ופטור

אע"ג דלמרינן לעיל אס נשא ונתן ביד חייב ואע"ג דלנסבו

השנות הראב"ד על הר"ף

בתב הראב"ד ז"ל ודוקא שאנסוהו ע"י ממון סתם והלך והביא

משל חבירו וחיבי אבל אנסוהו להביא ממון פלוני והלך

והביאו פטור דבראי גונא לאו מציל עצמו בכמון חבירו הוא דהא

אדעתא דההוא ממונא אנסוהו. והיינו דאמר' לקמן בההוא גברא

דפקדו גביה כסא דכספא ואחו גנבי עליה ושקליה ויהביה

ניהליוהו ואמר רב אשי דאי לא אמיר דאיא אדעתא דכסא אוחו

ופטור. ואע"ג דהיביה ניהליוהו בידים. וכן בדין חתומי לחד דבר

שעומד בפני פיקוח נפש אלא ע"י ושפיכות דמים ועריות לחתובת

(ט' ותו לא מירד:

שוחא. ממכרת של
לגים אי על שוח:
פ"ר:בנא. מחמת של
מלך: שירפס. שאסור
למכור פקדן נלא
שעטות:

רבינו אפרים

ההיא שוחא וכו'.
מהא נמי ליכא
סייעתא דהא פרוקא
לקישא דרי אבוח
דקאי דכרי
הגרוא לומר שאין זה
אונס כלל אלא לרצונו
אונס ונתן. והאי פרוקא
דרב אשי מטיע למא
דאמר רבנא גונאל ויל.
עד כאן כתב רבינו
אפרים ז"ל:

הנחות וציונים

הנחה ראשית
(א) גבי סמאי כשדורן
האנס אצל הפטור ואח"כ
נטל ונתן ביד פטור ע"י
בהראש (פי כו) ויל
אפילו לא אנסוהו כלל
אחר שהחליט אצל
הפטור וכו' (ג) גבי
דריא וכו' (ה) גבי ש"ך
למי בעובדא דרב כהנא
דשביט לקיפה דהאי
גברא שבא למפירי בנא
דחבריה בריה כניסע
(ד) גברא דליל
ההוא בהישן בינא
ופתאי בהיטוי גיטין נ"י.
דיה הא מקפין הביאו
כפא רובא ורס הביאו
כפא שהיו שוויה כאן
(ה) הרב"ם
ד"ל, יבא לפרש בהדין
ד"ל, יבא לפרש בהדין
(ו) הרב"ם
כ"ל, דהא (ז) הרב"ם
(ח) גבי הרב"ם (ט) גבי
הר"ם. והר"ם פרוק:

שלמי הנבורים

נשא ונתן ביד פטור ענין
מקום שיעד האנס
ממון הירשאל שאלסם
לנו להביא לו דפטור
לפי היה הממון שאלסם
לפי להביא ממון שאין
יד האנס מניע שמה
ישולט עליו. ואין
להקשות עליו מההיא
דלוג להשיט על פקיע
עמיר דמיב אפושטי
אכ"ס שהיה ידעט
האנס כיון דלא מני
למשקליה ממילא ואין ד
האנס שלט שמה דלן
זה קושא ד"ל דלוג"ש
דכדמי פ"ל כדמי
הר"ף דהאנס להביא
ממון ישראל והביא
דמיב מ"ת אוחו מפרס
היא דלוג להשיט לו
פקיע עמיר כפי שפי
דקאי דמיב שפי
דברא ומלמא ליה
נביא לו דממון ויין
דלן ד האנס שלט עליו
שמה דלא מני שקל ליה
האנס ממילא ללא שיה
השיטו לו משה"ל חייב

האנס (וסודי לדריה כל דלא מני שקל ליה האנס ממילא ליה זה השיטו לו משה"ל חייב האנס) וסודי
לדריה כל דלא מני אונס למשקל ממילא אס זה האנס נתן לו חייב ככל ענין. אכל הרא"ם ז"ל לא פלי להביא

נזיקין. הלכות חובל ומזיק פ"ח

מגיד משנה

ב ברא"א כשהראה המוסר מעצמו אבל אם וכו'. כל אלו הנזקין עד נפלו דיוני וכו' הם נביאור נהלכות הרב שם פרק הגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

ה בע"י דין שהיתה ביניהם וכו'. מעשה דין ש' הגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

ב יבמה דברים אמורים כשהראה המוסר מעצמו. אבל אם אנסוהו וג' עובדי כוכבים או ישראל אנס להראות והראה הרי זה פטור מן התשלומין. ואם נשא ונתן ביד אע"פ שהוא אנוס חייב לשלם. המציל עצמו בממון חברו חייב לשלם: **ג** כיצד הרי שגזר המלך להביא לו יין או תבן וכיוצא הרי יש לפלוני אוצר יין או תבן במקום פלוני והלכו ולקחוהו חייב לשלם. אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו או תבן. או עד שיראה לו ממון חברו שהוא בידו מלפניו והראה לו מפני האונס הרי זה ודופטור. שאם לא יראה לו יכהו או ימיתה: **ד** נשא ממון חברו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום. אע"פ שהמלך להביא להביא. כמה דברים אמורים שאם אנסו [ה] אנסו להביא. כמה דברים אמורים שאם אנסו אבל אנס שאנס ישראל עד שהראהו ועמד האנס על הממון ונעשה ברשותו ואנס את ישראל עד שהוליכו לו למקום אחר. ואפילו הוליכו זה המוסר שהראהו הרי זה פטור מלשלם. שכיון שעמד האנס כיצד האוצר כבר אבר כל מה שיש בו וכאלו נשרף: **ה** יבעלי דין שהיתה ביניהם מריבה על הקרקע או על מטלטלין. זה אומר שלי וזה אומר שלי. ועמד אחד מהן ומסרה ביד עובד כוכבים. מנדין אותו שיחזיר הדבר לכמו שהיה ויסלק יד אנס מכיניהם ויעשו דין בישראל: **ו** מי שנתפש על חברו ולקחו עובדי כוכבים ממון בגלל חברו. אין חברו חייב לשלם. אין לך מי שנתפש [ו] על חברו ויהיה חברו חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. או הנחפש על התשורה שנותן כל איש ואיש למלך בעברו עליהם הוא או חיילותיו הרי זה חייב לשלם לו. והוא שיקחו ממנו בפירוש בגלל פלוני בפני [ו] עדים: **ז** מי שיש עליו עדים שמסר ממון חברו. כגון שהראה מעצמו או שנאנס ונשא

פ"ח ו מי שנתפש על חברו וכו' חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

השנת הראב"ד
אנסו להביא וכו'. ה"ל גם נזה ע"ד הרב הוא הולך ואין הנאנס מודה לו וכן הדן שאין לך דבר עומד בפני פיקוח נפש ומאן מחייב לו שהיה כשכל ממון חברו הולך ויחזרו לו בפירוש וכבר הכתנו בדברים האלו בפירוש ב"ק ע"ל:

ועמד מוסר ואמר וקחוהו חייב לשלם. אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו או תבן. או עד שיראה לו ממון חברו שהוא בידו מלפניו והראה לו מפני האונס הרי זה ודופטור. שאם לא יראה לו יכהו או ימיתה: **ד** נשא ממון חברו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום. אע"פ שהמלך להביא להביא. כמה דברים אמורים שאם אנסו [ה] אנסו להביא. כמה דברים אמורים שאם אנסו אבל אנס שאנס ישראל עד שהראהו ועמד האנס על הממון ונעשה ברשותו ואנס את ישראל עד שהוליכו לו למקום אחר. ואפילו הוליכו זה המוסר שהראהו הרי זה פטור מלשלם. שכיון שעמד האנס כיצד האוצר כבר אבר כל מה שיש בו וכאלו נשרף: **ה** יבעלי דין שהיתה ביניהם מריבה על הקרקע או על מטלטלין. זה אומר שלי וזה אומר שלי. ועמד אחד מהן ומסרה ביד עובד כוכבים. מנדין אותו שיחזיר הדבר לכמו שהיה ויסלק יד אנס מכיניהם ויעשו דין בישראל: **ו** מי שנתפש על חברו ולקחו עובדי כוכבים ממון בגלל חברו. אין חברו חייב לשלם. אין לך מי שנתפש [ו] על חברו ויהיה חברו חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. או הנחפש על התשורה שנותן כל איש ואיש למלך בעברו עליהם הוא או חיילותיו הרי זה חייב לשלם לו. והוא שיקחו ממנו בפירוש בגלל פלוני בפני [ו] עדים: **ז** מי שיש עליו עדים שמסר ממון חברו. כגון שהראה מעצמו או שנאנס ונשא

א סמ"ג עשין ס"ו פ' טו"ח"מ ס"ו ש"ח"ה ב טור ס"ס ג סמ"ג ס"ס:

לחם משנה

ב ברא"א כשהראה המוסר וכו'. כמה ה"ה וז"ל שהשכנא וז"ל הוסף בה דברים וכוונתו כמה שהוסף הוא לדע"פ שאין המוסר שם אלא הוא נמקם שיד האדם שולטת כלומר שאם יחפש אחריו וימלאנו פטור וה"ה וז"ל ספק לו כימיה אחרת הדוא ג"ש מהל דלחמך נגמ' ונכדרי רבינו וז"ל דכיון דהראוהו הוא בעלמא פטור כשהממון עליו כ"ש היכא שלא הראוהו בעלמא אלא שהיה הוא יכול לחפש אחריו ולמלאו וזע"פ שלא ראהו מ"מ ה"ו

כאלו ראהו כיון שכול לחפש משא"כ נגמ' שהוא הראוהו ואילו לא היה מראהו הוא לא היה יודע היכן הוא וז"ל הוא חידוש יותר הנאמר נגמ': **ד** אע"פ שהספק אנו להביא וכו'. הרי"ו וז"ל כשהגהה במ"ש ומאן מחייב לו שהיה חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

משנה למלך

פ"ח ב שהמציל עצמו בממון חברו וכו' חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

סליקו להו הלכות חובל ומזיק בס"ד

הנהגות מייבנות

לא אינש דאמר הוא אדעתא דכסא דכספא אהו ויפטר אלמא כל תבא דאיכא למתיל דאדעתא דפקדון אהו יכול להציל עצמו כפקדון וראה לדברי מהרש"א וירושלמי. ועוד ספק דאם נתפס ראובן ביד שפיטור בעל חובי של שבועון והעריבם דפטור עיין בתשובות בסמ"ג א' ע"ב: **ו** [1] אין לך נתפס על חברו וחייב ליתן לו אלא ארנוגא גולגולת יש שדקדקין בכאן להפדה את חברו או אשת חברו מיד שבאין וזה לא בקש ממנו הדניה מעתה על קרן העצו כדאמר תנן במתני' דהבא ודרכ אבר דוקא עניד ופתס תנן ואפילו כפינתס אב לוחה ואכלה ק"ל דהייב לפרוע וכ"פ מיר רבינו ש' והביא יאה טפס נערה וספק נתיבא האשה כדפירשתי במקומו בפ"ב טה"ל אישות. ועוד הביא יאה טה"ל דפסק ר"י מ"ה על אנס עכו"ם שאנס ביתו של ישראל ולקחי ישראל אהר נעני שלא יחזיר לבעלים כגמ' אלא יתן ללקוח מה שהתנה אותו וכן פ"י ודלא כפירש"י שבתגם וחיובתה דאם לא כן אין לך אדם שציל של חברו עניד עכו"ם ס"ה ולא אבר מביתו ארי הוא שקדכו ואהבו היו מירון הקרקע בלאו הכי כי תהוא דירושלמי דהבא דאמר תנע עעמך שהיה בידו משבטן ואפילו בעל חוב דוקא פטור אלא ש"מ דלא שיק אלא כב"ה ולא בנותן דרוח כי אנו מפייס פטונו מול"כ א"א כיצו כסף כהוא מבטור עיין לעיל פ"ה מהלכות גזלה ואבדה בתשיבה ו"ו ספר קנין כספא א' ובסמ"ג ב' ע"ב: [1] כדאמרינן פרק הגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

כאלו ראהו כיון שכול לחפש משא"כ נגמ' שהוא הראוהו ואילו לא היה מראהו הוא לא היה יודע היכן הוא וז"ל הוא חידוש יותר הנאמר נגמ': **ד** אע"פ שהספק אנו להביא וכו'. הרי"ו וז"ל כשהגהה במ"ש ומאן מחייב לו שהיה חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

כאלו ראהו כיון שכול לחפש משא"כ נגמ' שהוא הראוהו ואילו לא היה מראהו הוא לא היה יודע היכן הוא וז"ל הוא חידוש יותר הנאמר נגמ': **ד** אע"פ שהספק אנו להביא וכו'. הרי"ו וז"ל כשהגהה במ"ש ומאן מחייב לו שהיה חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

מגדל עזו

ד ה ברא"א שאם אנסו בו עד ועשו דין כשרא. פ' הגזול והמאכל: **ו** מי שנתפש על חברו כ"ו ב"ו עד נכלל פלוני נפני עדים. חמלה הדין הניחו הרי"ו אלפס וז"ל נהלכות מן הירושלמי פ' נחלא דנחמותו והשאל פ' הגזול והמאכל: **ו** ח מי שיש עליו עדים שמקד ממון חברו כי עד ומשניעין אותו כשאר הכשרים. פ"ק דנזיקין ופ' הכינס (דף ס"ג) נמי אם עשו עדים שיש עליו עדים שמקד ממון חברו כי עד נמקין ופירשו ר"ח ור"ש ור"י אלפס ור"מ נדעם חמה דכל חוקי דממונא לגמרי לאומרה וזאל דכנרי נכט

כאלו ראהו כיון שכול לחפש משא"כ נגמ' שהוא הראוהו ואילו לא היה מראהו הוא לא היה יודע היכן הוא וז"ל הוא חידוש יותר הנאמר נגמ': **ד** אע"פ שהספק אנו להביא וכו'. הרי"ו וז"ל כשהגהה במ"ש ומאן מחייב לו שהיה חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

כאלו ראהו כיון שכול לחפש משא"כ נגמ' שהוא הראוהו ואילו לא היה מראהו הוא לא היה יודע היכן הוא וז"ל הוא חידוש יותר הנאמר נגמ': **ד** אע"פ שהספק אנו להביא וכו'. הרי"ו וז"ל כשהגהה במ"ש ומאן מחייב לו שהיה חייב לשלם חוץ מן הנחפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה. נראה שרמו למה שאמרו בהגזול נחלא ונחלקו בקצתן המפרשים וז"ל גם הרב המשיב חלק עליו והלכות הנזקין נכונות ביותר וכן העלה הרשב"א וז"ל יעד הוסף בה דברים ואמר כאלו נהגו להביא הוציא שהוא חייב הי"מ אם אותו המזיק אינו נמקם שיד האדם שולטת בו אלא אם אותו ממון נמקם שיד האדם שולטת בו אפילו אינו רואה כל שיעור לחפש ולמלא פטור ויודאי כדאמרינן ויכול ליעלו מפורש שם נגמ' וזה נכלל במ"ש רבינו וז"ל אכל אם אדם שאדם ישראל עד שהראו וכו' וכ"ש הוא נמה שהאינם רואה כבר או ידו שולטת בו שזה המניא פטור כדברי הרשב"א וז"ל ועיקר:

יג. מהיפה שבנכסיו. כלומר מן העדידה כשאר מוזק, ואף דרמי דגרמי דרננן, ענין דלדוריתא חקון, והכי אמרינן לעיל סימן שפ"ה ס"ק ב' גבי מטמא ומדמע ומנכר. מיהו היינו דוקא כשאין לו מטלטלין, אבל כשמטמא לו מטלטלין יכול לטלקו אפילו נסובין דכל מילי מיטב יניחו

דין מסור
ד"ב מהיפה שבנכסיו כל מה שלקח האנס ט"א
על פי שלא נשא המוסר ולא נתן בידו
הז"א אלא ט"ה הרגיל בלבד יד"א ואם מת גובין
מיורשו כשאר כל המזויקים. (ט"ו) וי"א דדוקא
שעמד בדין אבל לא עמד בדין אין היורשין חייבים
לשלם ו'ואשה שמסרה משמתינן לה ואם יש לה
ממון שאין לבעל רשות בו משלמת ואם יש לה
נכסי מלוג ו'הבעל אוכל פירות כל ימי חייה ואם

דלקמן סימן מ"ט [סעיף א'], וכ"כ הרב המגיד [פ"ח מחובל ה"א], ופשוט הוא: (יג) אלא הרגיל בלבד. כלומר הראה או דיבר לאנס וגרס שנמסר ממונו של זה ביד האנס: (יד) ואם מת גובים מיורשו. היינו משום דק"ל דמוסר דינא הוא ולא קנסא דרננן, וכ"כ הרב המגיד [פ"ח מחובל ה"א] והבאתי לעיל רש סימן שפ"ו [סק"א ד"ה והנה הרמב"ן], וא"כ אפילו לא עמד בדין גובה מיורשו, והי"א דק"ל דדוקא כשעמד בדין, ק"ל דמוסר דמחייב משום דינא דגרמי

דנכסיו (1) מחד פוק האונל ב"ק ט"ו צ"צ"א נסס מוהר"ם ד"פ ט"ו חקצ"ט. ד"מ א'. (ט) שם ממרד. ד"מ שס.

דנכסיו הוא וכו' שכתבתי צריש סימן שפ"ו. ולפ"ו נמוסר שנשא ונתן ביד גס להי"א גובים מהיורשים אף שלא עמד בדין, ופשוט הוא, ועיין מה שכתבתי לעיל סימן שפ"ה ס"ק ג'. עיין בתשובת מהר"ם אלשיך סי' קל"ד [קשי"ב]: (ה) וי"א דדוקא כשעמד בדין ב'ו'. לשון הדי"מ [המבוא בציונים אות ד'], וכתב הרמב"ם [פ"ח מחובל ה"א] ואם מת גובה מיורשו, וכתב המגיד משנה שכ"כ רב האי [משפטי שבועות ח"ב שער ב' והרמב"ן] וקונטרס דינא דגרמי ד"ה עתה [והרשב"א [ב"ק קי"ז ע"א סוד"ה אמר ליה] כ'ו, וכן היא תשובת מהר"ם במדרי פרק החובל [הובאו בציונים שם] דלריס היורשים לשלם, אבל אם לא הספיק לעמוד בדין עד שמת אין היורשים לרכיין לשלם כ'ו, עכ"ל. ואין דבריו נכונים, דודאי תשובת מהר"ם חולק, ולהמגיד משנה מוסר הוא דינא ולא קנסא כדאיחא דבריו להדיא, וכן הוא דיינא דגרמי להרמב"ן [שם], וגובה מיורשים אף שלא עמד בדין, ולתשובת מהר"ם לדעת ריב"א הוא קנסא, ע"ש ודו"ק כי זה צבור: (ז) הבע"א אוכ"ב פירות ב'ו'. כתב הסמ"ע [סק"י], ל"ע מ"ש מחבלה נאחרים דכתבו העור והר"ב לקמן סוף סימן מ"ד, וכתבו ג"כ המחבר בחבלה

קנס, כגון הלוואה ושאלה וישאלה, וגיטתה וחבלה, מוכח לקמן סימן מ"ד דאם יש לה נכסי מלוג או נכסי לאן ברזל או מוספת כתובה על כתובה דלדוריתא, דמחייבה היא למכרה בטובה הגאה ולשלמה, וכן כתבתי לעיל בסוף סימן שפ"ו [סק"ל] ע"ש, ודרישה שם [סעיף ב'] הארכתי. ומ"ש המדרי [המבוא בציונים אות ח'] דלא דלמרו [ב"ק פ"ו ע"א] לנשים ועבדים שחבלו נאחרים פגיעתן רעה, דעכ"פ משמתינן ומלקין אותן, דל"כ כל אשה ועבד יחבלו וימכרו על זה כ'ו, ע"ש, אפשר דלא כתב כן כי אם כשליח לה נכסי מלוג:

דנכסיו הוא וכו' שכתבתי צריש סימן שפ"ו. ולפ"ו נמוסר שנשא ונתן ביד גס להי"א גובים מהיורשים אף שלא עמד בדין, ופשוט הוא, ועיין מה שכתבתי לעיל סימן שפ"ה ס"ק ג'. עיין בתשובת מהר"ם אלשיך סי' קל"ד [קשי"ב]: (ה) וי"א דדוקא כשעמד בדין ב'ו'. לשון הדי"מ [המבוא בציונים אות ד'], וכתב הרמב"ם [פ"ח מחובל ה"א] ואם מת גובה מיורשו, וכתב המגיד משנה שכ"כ רב האי [משפטי שבועות ח"ב שער ב' והרמב"ן] וקונטרס דינא דגרמי ד"ה עתה [והרשב"א [ב"ק קי"ז ע"א סוד"ה אמר ליה] כ'ו, וכן היא תשובת מהר"ם במדרי פרק החובל [הובאו בציונים שם] דלריס היורשים לשלם, אבל אם לא הספיק לעמוד בדין עד שמת אין היורשים לרכיין לשלם כ'ו, עכ"ל. ואין דבריו נכונים, דודאי תשובת מהר"ם חולק, ולהמגיד משנה מוסר הוא דינא ולא קנסא כדאיחא דבריו להדיא, וכן הוא דיינא דגרמי להרמב"ן [שם], וגובה מיורשים אף שלא עמד בדין, ולתשובת מהר"ם לדעת ריב"א הוא קנסא, ע"ש ודו"ק כי זה צבור: (ז) הבע"א אוכ"ב פירות ב'ו'. כתב הסמ"ע [סק"י], ל"ע מ"ש מחבלה נאחרים דכתבו העור והר"ב לקמן סוף סימן מ"ד, וכתבו ג"כ המחבר בחבלה

קנס, כגון הלוואה ושאלה וישאלה, וגיטתה וחבלה, מוכח לקמן סימן מ"ד דאם יש לה נכסי מלוג או נכסי לאן ברזל או מוספת כתובה על כתובה דלדוריתא, דמחייבה היא למכרה בטובה הגאה ולשלמה, וכן כתבתי לעיל בסוף סימן שפ"ו [סק"ל] ע"ש, ודרישה שם [סעיף ב'] הארכתי. ומ"ש המדרי [המבוא בציונים אות ח'] דלא דלמרו [ב"ק פ"ו ע"א] לנשים ועבדים שחבלו נאחרים פגיעתן רעה, דעכ"פ משמתינן ומלקין אותן, דל"כ כל אשה ועבד יחבלו וימכרו על זה כ'ו, ע"ש, אפשר דלא כתב כן כי אם כשליח לה נכסי מלוג:

טור והב

סימן שפח סעיף ב'. הבעל אוכל פירות כ'ו'. בסמ"ע [סק"ו] הקשה מסימן (תק"ד) [תכ"ד סעיף ט"ו] וחירץ מה שחירץ. ותמהתי שאין כאן קושיא

ביאור הנ"א

יג. מהיפה כ'ו'. דפרך שם ה' א' וליחנינהו, ושם כולן כאלת כ'ו, ועיין חוס' קט"ו ב' ד"ה ל"ג כ'ו' (משום דינא דגרמי), וכן אמרינן שם ס"ב א', ונב"מ ע"ו ב' אפילו תימא מעדידי דנכסיו כ'ו, ועיין נ"י שם [מ"ז סוף ע"ב מרפי הרי"ף]: * (ליקוט) מהיפה שבנכסיו. עיין חוס' ד"ק קט"ו ב' ד"ה ל"ג וכו', ודינא דגרמי בדין הניחוקן בעדידי מ"ש נכרן האומנין [ב"מ ע"ו כ' אפילו תימא מעדידי דנכסיו כ'ו, וכ"כ נ"י שם: יד. אע"פ כ'ו, [ב"ק קט"ו ב' קי"ז א' ושם ב': טו. אלא הרגיל כ'ו, ר"ל אפילו בדיבר וכמ"ש שם ה' א' בדיבור כ'ו, וכן מוכר שט"מ לחברו ומחלו דינורא הוא. מדרי [שם ס"ו קפ"ז]: (ליקוט) אלא הרגיל כ'ו. כמו דין את הדין [בבבורה כ"ח ע"ב], ועיין סימן כ"ה סעיף ד', ומראה דינר לשולחני [ב"ק ע"ט ע"ב], ועיין חוס' ד"ק ק' א' ד"ה טיהר כ'ו (ע"כ): טו. ואם מת כ'ו. כמ"ש [שם קט"ז ע"ב] דינא כ'ו, וכ"כ הרשב"א [שם קי"ז ע"א ד"ה אמר] דפשיט ליה דינא הוא: יז. ויש אומרים כ'ו. דעת ריב"א [ב"ב כ"ב ע"ב חו"ה אהן] שכתב בסיומן שפ"ו סעיף ג' דקנסא הוא, ולא קנסין לנכסי כמ"ש בפ"ב דמו"ק [י"ב א'] ונפ"ד דגויטין [מ"ד ב'] ונכסיות [ליד ע"ב, ל"ה ע"א], ועיין סימן ס"ו סעיף ל"ב שחם כסנרל ראשונה: יח. שעמד בדין. דלא ממונא הוא ונמחייב * כן נב"ד וכמ"ש בכתובות מ"ב [ע"א], ועיין חוס' שם [ד"ה אר דילמא]: יט. ואשה כ'ו. כמ"ש שם [ב"ק קי"ז ע"א] אלא אמר רבא משמתינן כ'ו: כ. ואם יש כ'ו. כן משמע שם פ"ט א': כא. ואם יש כ'ו ואם מתה כ'ו ואין הבעל כ'ו, ר"ל לא מיבעיא דינורא למכור בטובה הגאה כמ"ש בסוף סימן מ"ד [סעיף ט"ו] אלא אפילו הנכסים עצמם גובה, ואע"ג דלמרינן שם [פ"ט ע"א] מנינא לתקנת אושא כ'ו, עיין חוס' נב"ד קל"ט ב' סוף ד"ה החם, עוד מקשינן כ'ו וי"ל כ'ו, ח"ש ואין הבעל כ'ו, ודלא כמיון השני שם ולרשב"א כ'ו, אבל הרמב"ן [שם ד"ה החסן] כתב כמיון הרשב"א וכ"כ בסוף סימן מ"ד וכ"כ הפוסקים, ועיין ש"ך [סק"טז]: כב. הבעל אוכל כ'ו. דמ"ש נב"ק שם חו"ן לנכסי מלוג, לאו דוקא דהא אמרינן שם [פ"ח ע"ב] ונב"ד קל"ו א' והנן אינו יכול למכור כ'ו, מכר הנ

באר הגולה

ח. כתב הרב המגיד [שם], פירוש בקרקע, אבל במטלטלי כל מידי מיקרי מיטב כמ"ש וכו' [וכמ"ש לעיל בסיומן שפ"ח [סעיף ה'] ולקמן סימן מ"ט [סעיף א']], ואי מסור לא הוה משלם ממיטב לא הוה מקשינן [שם בפ"ק] ליחנינהו כהדי הנך דמשלמי ממיטב, ותו דכ"ש הוא ממטמא ומדמע דהיקו שאינו ניכר יניחו ומשלמי ממיטב כמ"ש שם. ט. מטאלר בגמ' שם בפ"ב מיררל דרנה. ט"ז. פירוש, שדיבר לאנס והראה לו ממון חסירו דנמקוס פלוגי הס. י. כתב הרב המגיד [שם], פירוש, שאין זה היקו שאינו ניכר שפטרנו חכמים את היורש (וכמו שכתבתי) [וכדאיחא לעיל] [שם פ"ו ה"ג] וכו' [ולעיל ע"פ ח"ס סימן שפ"ה סעיף א'], ובגמ' בפרק הגזול במרל [שם] משמע דדינא הוא (ב) מסור ולא קנסא, וכן כתבו רבינו האי [משפטי שבועות ח"ב שער ב'] והרמב"ן [בקונטרס דינא דגרמי ד"ה עתה] והרשב"א [שם קי"ז ע"א ד"ה אמר] ז"ל

דפשיט ליה דינא הוא: יז. ויש אומרים כ'ו. דעת ריב"א [ב"ב כ"ב ע"ב חו"ה אהן] שכתב בסיומן שפ"ו סעיף ג' דקנסא הוא, ולא קנסין לנכסי כמ"ש בפ"ב דמו"ק [י"ב א'] ונפ"ד דגויטין [מ"ד ב'] ונכסיות [ליד ע"ב, ל"ה ע"א], ועיין סימן ס"ו סעיף ל"ב שחם כסנרל ראשונה: יח. שעמד בדין. דלא ממונא הוא ונמחייב * כן נב"ד וכמ"ש בכתובות מ"ב [ע"א], ועיין חוס' שם [ד"ה אר דילמא]: יט. ואשה כ'ו. כמ"ש שם [ב"ק קי"ז ע"א] אלא אמר רבא משמתינן כ'ו: כ. ואם יש כ'ו. כן משמע שם פ"ט א': כא. ואם יש כ'ו ואם מתה כ'ו ואין הבעל כ'ו, ר"ל לא מיבעיא דינורא למכור בטובה הגאה כמ"ש בסוף סימן מ"ד [סעיף ט"ו] אלא אפילו הנכסים עצמם גובה, ואע"ג דלמרינן שם [פ"ט ע"א] מנינא לתקנת אושא כ'ו, עיין חוס' נב"ד קל"ט ב' סוף ד"ה החם, עוד מקשינן כ'ו וי"ל כ'ו, ח"ש ואין הבעל כ'ו, ודלא כמיון השני שם ולרשב"א כ'ו, אבל הרמב"ן [שם ד"ה החסן] כתב כמיון הרשב"א וכ"כ בסוף סימן מ"ד וכ"כ הפוסקים, ועיין ש"ך [סק"טז]: כב. הבעל אוכל כ'ו. דמ"ש נב"ק שם חו"ן לנכסי מלוג, לאו דוקא דהא אמרינן שם [פ"ח ע"ב] ונב"ד קל"ו א' והנן אינו יכול למכור כ'ו, מכר הנ

דפשיט ליה דינא הוא: יז. ויש אומרים כ'ו. דעת ריב"א [ב"ב כ"ב ע"ב חו"ה אהן] שכתב בסיומן שפ"ו סעיף ג' דקנסא הוא, ולא קנסין לנכסי כמ"ש בפ"ב דמו"ק [י"ב א'] ונפ"ד דגויטין [מ"ד ב'] ונכסיות [ליד ע"ב, ל"ה ע"א], ועיין סימן ס"ו סעיף ל"ב שחם כסנרל ראשונה: יח. שעמד בדין. דלא ממונא הוא ונמחייב * כן נב"ד וכמ"ש בכתובות מ"ב [ע"א], ועיין חוס' שם [ד"ה אר דילמא]: יט. ואשה כ'ו. כמ"ש שם [ב"ק קי"ז ע"א] אלא אמר רבא משמתינן כ'ו: כ. ואם יש כ'ו. כן משמע שם פ"ט א': כא. ואם יש כ'ו ואם מתה כ'ו ואין הבעל כ'ו, ר"ל לא מיבעיא דינורא למכור בטובה הגאה כמ"ש בסוף סימן מ"ד [סעיף ט"ו] אלא אפילו הנכסים עצמם גובה, ואע"ג דלמרינן שם [פ"ט ע"א] מנינא לתקנת אושא כ'ו, עיין חוס' נב"ד קל"ט ב' סוף ד"ה החם, עוד מקשינן כ'ו וי"ל כ'ו, ח"ש ואין הבעל כ'ו, ודלא כמיון השני שם ולרשב"א כ'ו, אבל הרמב"ן [שם ד"ה החסן] כתב כמיון הרשב"א וכ"כ בסוף סימן מ"ד וכ"כ הפוסקים, ועיין ש"ך [סק"טז]: כב. הבעל אוכל כ'ו. דמ"ש נב"ק שם חו"ן לנכסי מלוג, לאו דוקא דהא אמרינן שם [פ"ח ע"ב] ונב"ד קל"ו א' והנן אינו יכול למכור כ'ו, מכר הנ

באר היטב

נחשונה ר"מ אלשיך סי' קל"ה. [ש"ך סק"ד]: יא. חייה. ל"ע מ"ש מחבלה נאחרים דכתבו העור גס הרמ"א בסוף סימן מ"ד, גס המחבר כתב בחבלה נבנלה, דלריכה למוכין בטובה הגאה ולשלם ממנו דמי החבלה, ואפשר דנמסרה דלא היקיה מדיס

הידושי רעק"א

סימן שפח סעיף ב' בהי"ה. הבעל אוכל פירות. י"ב. אף דמשמתינן הבעל ליה, (ו) ל"ל דמ"מ לענין פירות מיהו דל"ל לתקנת אושא הי' כלוקח, ועיין בספר פת מאיר א"ש ע"י סי' ל"א סעיף ד'.

גליון בחרש"א
שם כל מה שלקח האנס יראה דאם נמסר עס האנס, אינו יכול המוסר לעשות אילו לא נמסרה בטוב ואלו ימיר דהיה לוקח בחוקה, או לעשות אילו לא מיהרה להקדים על פסוק רב היה נוטל מתן כספחה. וראהו מלקמן סעיף ז' בה"ה, דלא אפשר לומר דזה כונן ש"ך קל"ה, דהא על א"ל ש"ך שטעה, דינא ידע. שם. ואם מת גובים מיורשו. ועיין ש"ך סימן ק"ח ס"ה.

(ו) ז' לענין זה רק בירוש. פירוש, אע"ג דנעלמא הנעל מחשב נעלה, דלרעה למוכר נעונה הנאה ושלם ממנו דמי החנלה. כלוקח ראשון, ה"מ גבי לקוחות דליכא אפקדו אנפשייהו דלא ה"ל ואפשר דנמסרה דלא היקה בידים הקילו, דשם קנס עליו כו', עכ"ל. לוקחם מידה כיון דדעו שיש לה בעל משא"כ מה דליה גרמה לכן ולא ידענא מאי קשיא ליה, דודאי הכא אם הוא רוצה שחמכור נכסי מילוג היקף זה: (ו) ה' ה"ג והראיה לו ש"ו וש"ז חבירו חייב. כ"כ שלה נעונה הנאה מחויבת לעשות כן, וכמ"ש הוא עלמו נסיון חכ"ד נטור נסיון זה [סעיף א'] ונסיון

(שע"ה) [שע"ה] סעיף ה' ע"ש: **מחה חייב לשלם לנמסר וכן לשאר ניזק י"ואין הנעל י'לענין זה רק כירוש שחייב לשלם.** ט"במה

דברים אמורים בשהראה המוסר מעצמו אבל אם אנסוהו גרים או ישראל אנס להראות והראה הרי זה פטור מתשלומין ('ואם אנסו להראות שלו י"ו) והראה 'שלו ושל חבירו חייב) ואם נשא נתן ביד אף על פי שהוא אנוס חייב לשלם ^{ציונים ומקורות ט) שם נמסר ח"ב ב' ג' ז' טו סעיף ה'.}
 (4) כן תוקן במהדורת הסמ"ע, ראה סמ"ע סק"ח (והושמט התיקון במהדורות באה"ג, וממהדורת חק"ב נרפס בסוגריים) ב"ר, והראיה של חבירו.

הטור שם [סעיף י"ג], הרי דאין הנעל חייב לשלם לאחר מימחה. וי"ל לתקן, משום דהחוס' סוף פרק יש נוטלין [ב"ב קל"ט ע"ב ד"ה החם] הקשו הא אפילו לאחר תקנת אושא אמרינן דנמסר פסידא לאחריני הוי בעל יורש, וא"כ חיונין נכסי מילוג שלה וחיוב שלה וחיוב דבש רש"א דכיון שחיקו כלוקח הוא לא פלוג אפילו איכא פסידא, כיון דלא שכיח שיהא פסידא לאחריני, וכן חז"ק הרמב"ן שם נמסרו ד"ה החם וי"ל, אי נמי משום חבלות דמילמח דלא שכיחא הוא לא פלוג רבנן נתקנתא דנעל, עכ"ל, י"ל דנמסרה דשכיח דהא דיני חבלות לא דינינן חסון הוה משום דלא שכיח דיני מסורות דינינן וכמו שנבאר נסיון א' [סעיף ד'], מיהו ודאי אם היא רוצה למכור נכסי מילוג שלה נעונה הנאה לשלם להנמסר דפגי בהכי, אלא דלדבריה אפילו אין כאן מי שרוצה לקנות או שלא יעלה כל כך, מחויב הנעל לשלם אפילו מחמה, ואם אינו רוצה לשלם או גוף הקרקע וגם הפירות לנמסר וכדלמחא נמסר [המובא בציונים אות ח'], ודלא כסמ"ע שכתב לתקן דנמסרות הקילו, דלדבריה החמירו וכמו שנבאר. ועוד, דהא כתב הר"ב וכן לשאר ניזק, מיהו ז"ל דשאר ניזק דכתיב הר"ב היינו דומיא דמסורות דשכיח. מיהו למירובא קמא שכתב הרמב"ן שם דליכא למימר לפסידא יודיה משו רבנן ומיקנו הכי, לפסידא דלכל מאן דלמי נטר נעל לא חששו, עכ"ל, משמע דלפיו נכסי מילוג שלה נעונה הנאה ומשלה, ואפילו למירובא נמסר דהרמב"ן ע"ש ודו"ק, וא"כ נמסר אין הנעל חייב לשלם כי יש לו דין לוקח, רק תמכור נכסי מילוג שלה נעונה הנאה ומשלה, ואפילו למירובא נמסר דהרמב"ן י"ל דמסירה חבלות דינינן לה לענין זה, ומחמ"מ נמסר שם דפקס דהנעל חייב לשלם, י"ל דס"ל כשעו"א קמא דהחוס' שם דהוה מצי למימר ולטעמיה, ע"ש ודו"ק. שוב ראיתי נמסר [ב"ב ק"ט] פסק החונל סי' ל' פסק כהרשב"א נחום' ד"ש נוטלין, והעלה דפין חבלה ופין מסירה נעל לוקח הוי ולא יורש ואינו חייב לשלם לאחר מותה, רק שכיפיינן למכור כחונמה נעונה הנאה אם יש מי שיקנה, ע"ש [ק"כ]: (ז) ואין הבע"ל י'ענין זה רק בירוש כו'. כבר כתבתי [סק"ח] דש חולקין מה וס"ל דנעל לוקח הוי לענין זה ופטור לשלם, וכן פסק מהרש"ל פרק החונל סי' ל' ע"ש [ק"כ]: (י) והראיה ש"ו וש"ז חבירו. אע"פ שהראה זה בכלל שלו חייב, כלעיל סוף סימן ש"א:

ערך להם

סעיף ב', המוסר מעצמו. אי שייכרו אותו ולא אמרו לו על מה והראיה פסון חבירו ינפטר בכך, [טור סעיף א']. **אנסוהו גרים כו',** אונס הגוף, [נ"ב שם].

טורי והב

כלל, דדא ודא אחת היא, וכיון דיתנו לו ב"ד כתוב וחתום שמהיום הגוף ח"כ של נכסים הוא של הנמסר ויקחם [*הרי הם] שלו, ומה לי שתמכור היא או

ביאור הגר"א

כו', וצ"ק שם מדמין זה לנעל אלא משום תקנת אושא, אלא דר"ל מוכר כה"ג לאחר מותה, וה"ה נמסר עלמו כמ"ש [בב"ק פ"ט ע"א] וכת"ו זבינה ויהיה לההוא דחנלה כו'. כג. ואם אנסו להראות כו'. עיין חוס' שם [בב"ק המובא בבאה"ג אות ל'] ד"ה ל"ז [הראשון], וי"ס דגסר כו', ועיין לעיל סוף סימן ש"א: כה. אע"פ שהוא כו'. שם [ק"י ע"א] ישראל שאנסוהו כו', ואם נעל כו', משמע דלפיו אנסוהו דומיא דרש"א, דל"כ אפילו נהרסה חייב כמ"ש שם אחר רכ"ו, וכן העובדא לקמיה דרב אשי בלנים הוה, מדקאמר ה"מ היכא דלא כו', וע"ש בר"ק [מ"ג ע"א מרפי הרי"ף] שהאריך והולך לזה לאפקי דעת רב האי גאון [משפטי השבועות ח"ב שער ב'] שפטור ופירש ואם נעל כו' שהוסף מנעמו ונטל ונתן שלא אנסוהו אלא להראות, ולכאורה לפ"ו אין ראיותי מכרעות, ופירש הרמב"ן בזה דה"ק הרי"ף דלמתי ישראל שאנסוהו ונטל ונתן פטור וכ"ש הראה, ועיין נמלחמות [שם], וי"ש הרי"ף ל"ש אנסוהו והכך הוא היכא ל"ש אנסוהו גרים ונטלו ממנו חבירו נענו פטור, נעל הוא ונתן להם חייב, א"כ יופי הדא דמימחא באתן שא"ל תן לנו ממון סתם אצל אמרו של פלוגי אע"פ שהי"א ונתן להם פטור, אלא תא אנסוהו להביא פטור, ודעת רבינו אפרים [שם בדפי הרי"ף] לחלק בין שאנסוהו להביא ממון סתם לאמרו ממון של פלוגי וכמ"ש פירושלמי, וכן הוה מעשה דכפא דכפסא דקאמרינן חיונין כו', ומה שם משום דלא אמר אמרינן אדעתא כו', כ"ש היכא דידיעא דעל ממון חבירו אמר, וכמ"ש שם דלאו מליל עלמו נמטון חבירו הוא היכא דלדעתא דכפסא אחי, דחויביה דלונס משום דמליל עלמו כו'. וכתיב הרי"ה [שם] והרשב"א [שם ע"א ד"ה ואם נשא] דלית הרי"ף מנכרת ממש"ש שם [ע"א] א"ל אה הושיט כו', וע"כ בלנסוהו דל"כ מאי פריך מינה לרב אשי דהא עובדא דרב אשי ע"כ בלנסוהו, וקאמר הושיט דעל ממון חבירו קאמי. ועוד הקשה הרי"ה דל"כ מאי פריך שם [ע"ב] בזהו חמלה ואל מליל כו', הא שם מתחמת ממון חבירו הוא. ומיהו דוקא נמקום שאין יכול ליעול האנס נעלמו, כמ"ש שם [ע"א] אחיביה רבי אבהו כו', הרי"ע כו', וכן אם יכול להפסד וליטול, דדוקא נמרי עברי דנהרא חייב, ובהו יחא העובדא דכפא דכפסא [שם ע"ב],

באר הגולה

כ. שם וברבתי' דין ב', מעובדא דרב הונא בר יהודה וכו' וכדל"ל רכ"א, ונבימחא, שם נפסק י' דף ק"ו ע"א. ל. אוקימתא דנמסר בלנסא אחרינא אחמינ' שם דף קט"ו ע"ב

גליון מהרש"א

יש. אבל אם אנסוהו גרים, וכן נבוגג, ש"ך סוף סק"ו סימן שפ"ו. שם. אעפ"י שחוא אנוס. אף דמזיק בלונס נמסר פטור, סימן שפ"ח [שם] וי"ש ח"ב ברי"ה, וכו' מלכו מחסין דוקא, ש"ך סימן שפ"ח [שם]. שם. חייב לשלם. עיין בגליון סימן שפ"ח ע"ב פ"ג פל מינה [והוא ה"ו של אדמו"ר אחר].

באר היטב

הקילו, דשם קנס עליו כו', עכ"ל הסמ"ע [סק"ו]. וכתיב הש"ך [סק"ו] וי"ל, ולא ידענא מאי קשיא ליה, דודאי גם הכא אם הוא רוצה שחמכור נכסי מילוג שלה נעונה הנאה ממימח לעשות כן, וכמ"ש הוא עלמו נסיון חכ"ד סעיף ע' בהג"ה דגס כהנאה ובשאלה ונבל דבר הדין כן אע"פ שלא הוזכר שם כן, וא"כ ה"ה הכא, ולדבריה הכא אשמעינן גדולה מזה, והנכסין מיד בחוקה הנמסר רק שהנעל אוכל פירות כו' וחייב לשלם אחר מימחה כו', ע"ש. וכתיב עוד דמהרש"ל פרק החונל סי' ל' העלה דפין חבלה ופין מסירה נעל לוקח הוי ולא יורש ואינו חייב לשלם לאחר מותה, רק שכיפיינן למכור כחונמה נעונה הנאה אם יש מי שיקנה, ע"ש, עכ"ל:

יב) כיצד כו'. אלעיל קאי נמוק נלא אונס דחייב כילד הרי שגור המלך כו', ולא אונס (כו'), ועמד מוסר ואמר כו'. עיין במשנת מ"ט (ח"א) [ח"ב] בשאלות השניות סי' נ"ו דף קכ"ו, ועיין במשנת ו' לב ספר ב' סי' נ"ד, ובמשנת מהר"ם אלשיך סי' ס"ו, ובמשנת מהרש"ם [ח"א] סי' שד"ס ושנ"ח [קש"כ]:

ב) הרי שגור המלך להביא לו כו'. היינו נענין שאין טו דינא דמלכותא, כגון שגור על איש ידוע וכה"ג וכלעיל סימן שס"ט סעיף ח' וע"ש:

בא) ואפילו יסרוהו ולא אי"ע ע"י פה והדאיה פמון חבירו חייב. נאמת כ"כ הטור וסעיף א', אבל לא ידעמי מנ"ל הא, ומן הסתם נראה דפטור שיכול לומר הייתי פטור שמישרין אומי להראות להם ממון, ואולי האמת כך היה ולא יהא אלא ספק אמאי יחייב משפט, וכן בש"ס [ב"ק ק"ו ע"א] אימת ישראל שאנסוהו גוים והראה ממון פטור, ונלא החכם שאנסוהו להראות הנולד כן מעובדא דכפא [שם ע"ב], לא נהירא, דהתם נטל ומתן כד הו', וכן השיג עליו הב"ח. גם מ"ש הבי"ח דהטור הולא כן מהא דקאמר בש"ס [שם קט"ו ע"ב] דלחוי אחויי, אין ראייה משם, דמאן לימא לן דהתם אנסוהו. ונראה דהטור מיייר כשיכריז הדברים שלא יסרוהו ממחילה כשכל ממון, ודו"ק: [בב] אב"ד ע"א אונס פמון. כ"כ הבי"ח [שם] בשם

שהמציל עצמו בממון חבירו חייב מדי"ב כיצד להרי שגור המלך להביא לו יין או תבן וכיוצא בדברים אלו ועמד מוסר ואמר הרי יש לפלוני אוצר יין או תבן במקום פלוני והלכו ולקחוהו חייב לשלם". הגה (ב"א) ואפילו יסרוהו ולא אמרו לו על מה והראה ממון חבירו חייב יולא מקרי אונס אלא הכאות ויסורין [ב"א] אצל לא אונס ממון י"היה רואה נזק בא עליו מותר להציל

צינונים ומקורות (א) טור ס"ו. (ב) ב"י סעיף א' דכן דעת משנת מימון פטור ויקון סי' כ', מדברי פסק הגה"מ בח"א סי' קצ"ג. (ג) ב"י פסק השו"ת ב"ב ה' ע"ב מדפי הר"ף. ד"מ ס"ס.

(ד) סו כיצד הרי שגור המלך להביא לו יין כו'. האי כילד לאו אדמקרי ליה קאי אלא אמ"ש לפניו, וללמדנו דכנה"ג אף שלא נשא ומתן ביד, כיון שמסרו נלא אונס יסורין חייב לשלם לו החוק. ושם נרמזים [המובא בצינונים אות טו] כתב אחר זה ו"ל, אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו אצרות יין או תבן או עד שיראה לו ממון חבירו שהוא נורה מלפניו כו'. והמחנה חפס סוף דברי הרמב"ם כמ"ש בסעיף שאמר זה ו"ל, אנסו המלך כו'. וממ"ש ר"ש דברי הרמב"ם נלמד דלאו דוקא קאמר דפטור כשאנסו להראות ממון חבירו "שכרח מלפניו", אלא אורחא דמילתא נקט שאין דרך האנסין הוא לאונס להראות לו ממון של אחרים סתם, אם לא ישיג לו טענה על אחד מהן כגון "שכרח מלפניו", שאז לרבו לפרטו בשמו ומאנס לו עד שיראה לו ממון דלחוי פלוני, וק"ל: [פ"ג] ה"ה דהיה שם נני" (המובא בצינונים אות י"ג) ס"ס וכמנ

רואה נזק בא עליו כו'. שם נני" (המובא בצינונים אות י"ג) ס"ס וכמנ הולא כן מעובדא דכפא [שם ע"ב], לא נהירא, דהתם נטל ומתן כד הו', וכן השיג עליו הב"ח. גם מ"ש הבי"ח דהטור הולא כן מהא דקאמר בש"ס [שם קט"ו ע"ב] דלחוי אחויי, אין ראייה משם, דמאן לימא לן דהתם אנסוהו. ונראה דהטור מיייר כשיכריז הדברים שלא יסרוהו ממחילה כשכל ממון, ודו"ק: [בב] אב"ד ע"א אונס פמון. כ"כ הבי"ח [שם] בשם

ערך לחם

שם בסופו. אנסוהו הקהל שלא כדון ונשא ונתן ביד, עיין תשובת הראש כלל ב' סי' כ"ג, אבל ביד ששטו, ככל גוינא פטור. הוראה נזק בא עליו מותר

טור והב

אמר האנס בפירוש שיתן לו ממון שלו: נזק בא עליו. בני"י פרק השותפין [כ"ב ה' ע"ב מדפי הר"ף] מביא ירושלמי [ב"ק פ"ג ה"א] (א) נכנס אמת המים) [ראה אמת המים שוטפת וכאן לתוך שדה, עד שלא נכנסו מים

שם בהג"ה. אבל לא אונס ממון. נ"ל אם לא הזכיר לו האנס שיתן ממון עצמו, אלא אם רצה להכותו שיראה ממון חבירו והוא מרגיש שיכול לפטור עצמו בממון שלו, גם זה מיקרי אונס מחמת מכות כיון שלא

ביאור הגר"א

משא"כ נאמו אדעתא דדידי או לא היו נוטלין מעצמן, וכן הירושלמי הנ"ל ג"כ הבי"ח כ"כ הר"ה והרשב"א שם. ועיין רא"ש [סי' כ"ה] ומו"ס שם שילנו דרך אפר וע"ש דב"ה וא"ל לא כו', וכ"כ הרא"ש, וכ"כ הרמב"ן מלחמות, וכמנ שכה"ג אירי הירושלמי הנ"ל וממ"ש שם ממון חבירו נפניו כו', ושם אע"פ שהולא כו', ר"ל מיתמו של פלמו וכמ"ש בסוף פ"ק דגיטין [י"ד ע"ב] אי הכי פטיר ענדתו. וכ"ד הרמב"ם [פ"ה מחובל ה"ד] וע"ש דעת הר"ף וכמ"ש בסעיף ד' אפ"פ שהתן כו': כה. שהמציל כו'. ר"ל, לא נדעת הרשב"ד

מ. שם (ברמב"ם) דין ג'. וכמנ הרב המגיד, כל אלו הנטות עד פעלי דינין וכו' ולקמן סעיף ה') הם צביונא בהלכות הרב שם פסק הגה"מ נראה [ח"ג ע"א מדפי הר"ף], ומתקן בקצתן המפרשים ו"ל, ורלויות ההלכות נכונות יותר וכן העלה הרשב"א ו"ל [שם ק"ו ע"א ד"ה ואסו]. *מ"י. ועיין לעיל סימן ק"ח סעיף ב'. נ. כן משמע התם מעובדא דההוא נבדל דלפקידו גביה כפא דכפא סליקו גבי עליה וכו', שם דף ק"ו ע"ב.

[פ"ה מחובל ה"ד] שכתב דוקא באונס ממון אצל אונס הגוף פטור והיינו עובדא דכפא דרבה [ב"ק ק"ו ע"ב], אף שהרשב"א נמשנה [ח"א סי' מק"פ] הפסיק עמו, במדושו [שם ק"ו ע"א ד"ה ויש לראב"ד] חלק עליו, וכן הקשה הרמב"ם שם עליו דהא אמרינן שם סי' ב' אפילו נמקוס סכנת נפשות אסור להציל כו', ואע"ג שאין לך דבר שטומד נפשי פיקוח נפש, מ"מ צריך לשלם, וכ"כ חו"ס' ורא"ש שם [תוס' ד"ה מהו ורא"ש סי' י"ב] ושאר פוסקים וכמ"ש בסמ"ק שני"ט סעיף ד', וכן עובדא דהתם כו' [שם ק"ו ע"ב], ואמרין שם ונרדף ששבר כו' דאסור כו', ו"ש מעובדא דכפא דכפא הנ"ל והא מליל כו', ו"ש שהמליל כו', וכמ"ש בסעיף ג' אי ימיתוהו ואפ"ה כתב נשאל ממון כו' בסעיף ד' דמ"מ חייב, ועיין מלחמות שם שהערין: כו. כיצד כו'. עכשיו מפרש והולך. הרי כו'. שם קט"ו ב' ק"ו ב': כו. ואפילו יסרוהו כו'. שם [ק"ו ע"א] אמר רבה אם הראה כו', ופירש הרשב"א [שם ד"ה ישראל] דכנה"ג קאמר, דאי מראה מעצמו נלא אונס מאי קמ"ל מחייב הוא כמ"ש שם קט"ו ב', ק"ו ב' כנ"ל [בספקיו]: כה. ולא מיקרי כו'. דהטעם דמתקום אונס פטור, כיון דליתו אלא נרמא בעלמא וסיוע משום קנס כמ"ש ר"נ"א [ב"ב כ"ב ע"ב חר"ה ואת], כה"ג לא קנסוהו, אלא באונס ממון אמרינן נפ"ב דכמות [י"ח ב'] דהוה רשעי, ועיין בהגהות מימיות [בתשובתו לספר נתיקין] סי' ב' ומדברי שם [המובא בצינונים אות י"ב], ואף שהראש"ד אוקמתא לסוגיא שם הכל באונס ממון, כבר חלקו עליו כנ"ל, וכמנ הרשב"א [ב"ק שם ד"ה ואם נשא] דאנסוהו להראות בשלו והראה בשל חבירו דנחמיו להציל את שלו חייב, שלא הכריעו אפריס, ע"ש, וכ"כ מוס' [קט"ו ע"ב ד"ה לא צריכא], וכמ"ש לעיל בהג"ה ואם אנסו להראות כו', ועיין ש"ך [ב"ב], ו"ל לדעתו אף על גב דהוה רשעי כמ"ש בנכונות שם אע"ג דלא הוה רק גרמא, מ"מ פטירי כמ"ש בגרמא ועיין חו"ס' סי' א' ד"ה רב אשי כו', ובני"ב שם [כ"ו ה' ד"ה מ"ש]: כט. היה רואה כו'. ירושלמי נפ"ג [וב"ק ה"א], ראה אמת המים שוטפת ונראה לתוך שדה, עד שלא נכנסו המים לתוך שדה רשאי

נראה דסי' זה מסתמו לעיל בחו"ת הסעיף על חביות גיבוי ירוש"י

באר היטב

יב) כיצד. אלעיל קאי נמוק נלא אונס דחייב כילד הרי כו'. עיין במשנת מ"ט (ח"א) [ח"ב] בשאלות השניות סי' נ"ו דף קכ"ו, ובמשנת ו' לב ספר ב' סי' נ"ד, ובמשנת מהר"ם אלשיך סי' ס"ו, ובמשנת מהרש"ם [ח"א] סי' שד"ס ושנ"ח [קש"כ]:

גליון סהר"ש

שם בהג"ה. היה רואה נזק בא עליו. עיין ש"ך סימן קס"ג סק"ח. ובמשנת מהר"ם אלשיך סי' ס"ו, ובמשנת מהר"ם אלשיך סי' שד"ס ושנ"ח [קש"כ]:

חידושי רעק"א

סימן שפת רמ"א סעיף ב'. היה רואה נזק בא עליו. עיין לעיל סימן קס"ג ע"ך פ"ק י"ח ע"ך:

אברי ברוך

סימן שפת רמ"א סעיף ב'. היה רואה נזק בא עליו. עיין לעיל סימן קס"ג ע"ך פ"ק י"ח ע"ך:

סעיף ד' (כד) נשא כו' הייב לשלם מכל מקום כו'. והלאה נדר (בפ"ה מחולק ה"ד) השע על זו וזו על דרך הרב (הר"ף, ב"ק מ"ג ע"א מדפי הר"ף) הוא הולך, ואין הגאון (ובניו האי במשפטי שבוועות ח"ב שער כ"ן מודה לו, וכן הדין שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש, ומאין מחייב לו להם שימות בשביל ממון חבירו הואיל ויחדו לו בפירוש, וכבר הרמזנו בדברים אלו בפירוש ב"ק (בסוף המסכת), עכ"ל. והרב המגיד כתב שראיות הר"ף נכונות ביותר ושכן העלה הרשב"א ו"ל [ב"ק ק"י ע"א ד"ה ואם]. ונאמת הר"ף האריך בראיות וגם הבעל המאור [שם] הודה לו, וגם הרמב"ן בספר המלחמות

ד כדא"ל נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום יא"ף על פי שהמלך אנסו להביא (י"ב) שו"ת שיהיה להן חוב צידיק ומקורות (ע) שם גמ"ס פ"ח מחולק ד' ד'. (ע) מדכ סק הנהל מלא ב"ק ס"י קפ"ט. ד"ח שם סעיף א'.

ועוד נראות הר"ף, וכן דעת הר"ה"ה (ח"ת מצהר ר"ל) והר"ה"ש (ב"ק פ"א ס"י כ"ז) והסמ"ג (ע"ש) והמ"ד (פ"י קצ"ג) והטור (סעיף א') והמ"כ (שם) וכו' מהר"ל (ב"ש"ש ב"ק) פרק הגזול במלא ס' מ"ז וכן פסק הג"ח (שם), אצל בספר הארכימי מה ודחמי כל ראיות הר"ף ובעל המאור והרמב"ן, והעלמי דדוקא אם אנסוהו על ממון סמס, או אף שאנסוהו להביא חייב כשנשא ונתן ביד, דזה מיקרי מזיל עלמו בממון חבירו, ודמי (לרד"ק) * [נדר] ששבר הכלים לעיל סימן ש"פ סעיף ג', משא"כ הכא שאנסוהו להביא ממון פלוני, א"כ האונס הוא מחילה על אוחו הפלוני, ואין זה נקרא מזיל עלמו בממון חבירו, אלא שמוכרח לעשות כמו שאומר לו האנס ואם לא יעשה כן נמצא יזיל הוא ממון חבירו ננפשו, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. ובהיה עובדא דלמטי ודרי בהדן [ב"ק ק"י ע"א], לא אנסוהו א"כ, רק מחילה אנסוהו להראות ואמ"כ אמרו לו כן, ודוק ותשכח שזה נדחין כל דברי הר"ף והרמב"ן, ועיין בבעל העיטור דף מ"ס ע"ב (אוח פ' פקדון ע"ד ע"ב) (ו"ב) [וניי, שם מ"ג ע"ב מדפי הר"ף] ודו"ק. אינו נכון כלל, וגם נראה דאשמתמימה דברי בעל העיטור והניי ע"ש, וגם מה שמירך הבעל העיטור צוה דהתם ליכא אונסא כיון דקאי בחד עברי דנהרא ומזיל לאשמתמימייה, ואחריו נמשכו הניי והשלטי גבולים [שם מ"ד ע"א מדפי הר"ף] והמעדני מלך [פלפולא חריפא שם אוח ע"ב] בתירוץ זה, ואינו מחזור נעיי, דא"כ המקשה היה סבור דליכא אונסא, ועיקר המירון דמשני דליכא אונסא הוא חסר מן הספר, וגם קמשני לינשא אריכא דלא לרך, והיזיל למימר בקיצור הכא נמצא עסקינן דליכא אונסא. ועוד, דאם אחת דהמקשה היה סבור דפקיע או עמיר מיירי דלאנסיה, א"כ אמאי פריך אשמתא דקליה, בלאו הכי הו"ל לאקשויי אגופא דברייתא אמאי חייב הלא אנסוהו על ממון פלוני פטור דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. אצל נאמת ולפ"ד שנתנס דמקו בעל העיטור והמשכיס אחריו צוה, אלא נראה דפין להמקשה ופין להתרץ מיירי נשאין האנס מאנסו, אלא שא"ל האנס, והיטו דקמי אמר לו אנס השטיט לי פקיע זה ולא קמי אנסו להשטיט לי פקיע זה, ופריך לדרדך דאמרת קליה ולאו כלום עבד א"כ הי"ג נאמר

הוסתר ע"פ ש"ח

ע"פ פ"ח ה"ח

ע"כ לחם **סעיף ד'** שהפ"ך אנסו להביא כו'. היה חוק הסלך לקחת מסון הבורח מפניו, דינא דמלכותא דינא ואין מביא המסון חייב לשלם לבעלים, ועיין רש"ם (ח"ס ס"י ג"ה, ופ"ט נקרא בוסר. האוסר לבדך מה שישאל הייב לו, להיות החייב יכול לבוא עליו בעקיפין, עיין לעיל סימן שס"ט וסעיף ד' ובערך לחם שם).

סורי והב [בגמרא] דנייקין דפטור, א"ר טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בנזיקין אסור, והא קמן דבלא שום אונס הר"א דמותר לכתחילה, עד שהוצרך רב (טובי בר) מתנה להשמיענו בפירוש דמ"מ אסור לכתחילה, א"כ כאן דאונס הוא ודאי מודה דאפילו לכתחילה, כן נלע"ד:

באר הגולה **סעיף ד'** ע. שם [בגמ"ס פ"ח מחולק] דין ד', ושם בברייתא [ב"ק ק"י ע"א], וכתב הרב המגיד בשם הרשב"א [שם ד"ה ואם נשא] שאם אוחו ממון במקום שיד האנס שולט בו, אפילו אינו רואהו, כל שיכול לחפש ולמצוא פטור וכו', ועיקר.

באר היטב **סעיף ד'** ג. ונתנו לאנס חייב. עיין באר היטב [סק"ט]. ועיין בתשובת א"ו פנים מאירות ח"א סי' מ"ט במעשה שאירע כעין זה, ע"ש היטב: לנדר ששבר הכלים כמ"ש בסימן ש"פ סעיף ג', משא"כ אם אנסוהו להביא ממון פלוני, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש, ואין זה נקרא מזיל עלמו בממון חבירו, ודמי לעשות כמו שא"ל האנס ואם לא יעשה כן נמצא יזיל הוא ממון חבירו ננפשו, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. וע"ש שם שכתב הר"ף ודמי (לרד"ק) * [נדר] ששבר הכלים לעיל סימן ש"פ סעיף ג', משא"כ הכא שאנסוהו להביא ממון פלוני, א"כ האונס הוא מחילה על אוחו הפלוני, ואין זה נקרא מזיל עלמו בממון חבירו, אלא שמוכרח לעשות כמו שאומר לו האנס ואם לא יעשה כן נמצא יזיל הוא ממון חבירו ננפשו, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. ובהיה עובדא דלמטי ודרי בהדן [ב"ק ק"י ע"א], לא אנסוהו א"כ, רק מחילה אנסוהו להראות ואמ"כ אמרו לו כן, ודוק ותשכח שזה נדחין כל דברי הר"ף והרמב"ן, ועיין בבעל העיטור דף מ"ס ע"ב (אוח פ' פקדון ע"ד ע"ב) (ו"ב) [וניי, שם מ"ג ע"ב מדפי הר"ף] ודו"ק. אינו נכון כלל, וגם נראה דאשמתמימה דברי בעל העיטור והניי ע"ש, וגם מה שמירך הבעל העיטור צוה דהתם ליכא אונסא כיון דקאי בחד עברי דנהרא ומזיל לאשמתמימייה, ואחריו נמשכו הניי והשלטי גבולים [שם מ"ד ע"א מדפי הר"ף] והמעדני מלך [פלפולא חריפא שם אוח ע"ב] בתירוץ זה, ואינו מחזור נעיי, דא"כ המקשה היה סבור דליכא אונסא, ועיקר המירון דמשני דליכא אונסא הוא חסר מן הספר, וגם קמשני לינשא אריכא דלא לרך, והיזיל למימר בקיצור הכא נמצא עסקינן דליכא אונסא. ועוד, דאם אחת דהמקשה היה סבור דפקיע או עמיר מיירי דלאנסיה, א"כ אמאי פריך אשמתא דקליה, בלאו הכי הו"ל לאקשויי אגופא דברייתא אמאי חייב הלא אנסוהו על ממון פלוני פטור דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. אצל נאמת ולפ"ד שנתנס דמקו בעל העיטור והמשכיס אחריו צוה, אלא נראה דפין להמקשה ופין להתרץ מיירי נשאין האנס מאנסו, אלא שא"ל האנס, והיטו דקמי אמר לו אנס השטיט לי פקיע זה ולא קמי אנסו להשטיט לי פקיע זה, ופריך לדרדך דאמרת קליה ולאו כלום עבד א"כ הי"ג נאמר

פתחי תשובה **סעיף ד'** ג. ונתנו לאנס חייב. עיין באר היטב [סק"ט]. ועיין בתשובת א"ו פנים מאירות ח"א סי' מ"ט במעשה שאירע כעין זה, ע"ש היטב: לנדר ששבר הכלים כמ"ש בסימן ש"פ סעיף ג', משא"כ אם אנסוהו להביא ממון פלוני, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש, ואין זה נקרא מזיל עלמו בממון חבירו, ודמי לעשות כמו שא"ל האנס ואם לא יעשה כן נמצא יזיל הוא ממון חבירו ננפשו, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. וע"ש שם שכתב הר"ף ודמי (לרד"ק) * [נדר] ששבר הכלים לעיל סימן ש"פ סעיף ג', משא"כ הכא שאנסוהו להביא ממון פלוני, א"כ האונס הוא מחילה על אוחו הפלוני, ואין זה נקרא מזיל עלמו בממון חבירו, אלא שמוכרח לעשות כמו שאומר לו האנס ואם לא יעשה כן נמצא יזיל הוא ממון חבירו ננפשו, ואין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. ובהיה עובדא דלמטי ודרי בהדן [ב"ק ק"י ע"א], לא אנסוהו א"כ, רק מחילה אנסוהו להראות ואמ"כ אמרו לו כן, ודוק ותשכח שזה נדחין כל דברי הר"ף והרמב"ן, ועיין בבעל העיטור דף מ"ס ע"ב (אוח פ' פקדון ע"ד ע"ב) (ו"ב) [וניי, שם מ"ג ע"ב מדפי הר"ף] ודו"ק. אינו נכון כלל, וגם נראה דאשמתמימה דברי בעל העיטור והניי ע"ש, וגם מה שמירך הבעל העיטור צוה דהתם ליכא אונסא כיון דקאי בחד עברי דנהרא ומזיל לאשמתמימייה, ואחריו נמשכו הניי והשלטי גבולים [שם מ"ד ע"א מדפי הר"ף] והמעדני מלך [פלפולא חריפא שם אוח ע"ב] בתירוץ זה, ואינו מחזור נעיי, דא"כ המקשה היה סבור דליכא אונסא, ועיקר המירון דמשני דליכא אונסא הוא חסר מן הספר, וגם קמשני לינשא אריכא דלא לרך, והיזיל למימר בקיצור הכא נמצא עסקינן דליכא אונסא. ועוד, דאם אחת דהמקשה היה סבור דפקיע או עמיר מיירי דלאנסיה, א"כ אמאי פריך אשמתא דקליה, בלאו הכי הו"ל לאקשויי אגופא דברייתא אמאי חייב הלא אנסוהו על ממון פלוני פטור דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. אצל נאמת ולפ"ד שנתנס דמקו בעל העיטור והמשכיס אחריו צוה, אלא נראה דפין להמקשה ופין להתרץ מיירי נשאין האנס מאנסו, אלא שא"ל האנס, והיטו דקמי אמר לו אנס השטיט לי פקיע זה ולא קמי אנסו להשטיט לי פקיע זה, ופריך לדרדך דאמרת קליה ולאו כלום עבד א"כ הי"ג נאמר

גליון מהרש"א דפטרין למוסר. שם בהג"ה. ב' שותפין שהיה להן חוב ביחד. עיין ש"ך סימן ע"ו סק"ע. סמ"ע סק"ג. אבל כאן שפאנסין אוחו שביא ממון ראובן מביא ראובן. וז"ע ב"ד הלכות נדרים סימן ל"ב סעיף י"ד סוף הג"ה. ש"ך סק"ד. משא"כ הכא שאנסוהו להביא ממון פלוני. עיין הפלאה כמותו דף י"ט (ש"א) על ח"ט ד"ה דאמר מר ד"ה ולגורה קשה.

יבנו) ויהו דוה לא סיבקי נתן ביד. פירוש, אלא גרמא נעלמא, מ"מ מסיק שם (במדרשי המוכא בצינים אוח ט"ו) דלי עשה כן מדעתו נלא אונס חייב: (ידה) כון שכיון שעמד האנס בו, לשון הטור וסעיף א', שעל מה שהראה לו פטור כיון שהוא אונס וגם לא עשה מעשה, ועל מה שנטלו ונתנו לו אחר כך פטור, דכיון שראבו האנס ויכול לנטלו חייב כאלו נטלו. ועיין דרשה (ופרישה) מה שכחתי כד"ה ואפילו מה כתב א"ח הראש ו"ל: הגה. וכתב מהר"ם מיחזיק (הגרסא בסוף שרי"ת מהרי"ל ויל, ד"ה דין ראובן היה לו מעיל), ראובן לקח ספק אחד משמעון למוכרו לשר ואחר כך החזירו לשמעון נפני עבד השר, ואח"כ לקח השר החפץ משמעון נחוקה בלא דמים, ראובן חייב לשלם לשמעון, הדין לו לחזור בנטו לכן עלמא, ולא מהני מה שאמר לא כיונמי להוקף, עכ"ל. ד"מ סוף סימן זה: סעיף ה' (פ"ו) כ"ו ופסרה ביד גוים פנדין בו. ב"י וכתב הרשב"א סי' פ' נאחד שצוה החכם ועמד החכם ונתן העונש שלו לשר העיר, וכתב שם דהיי קרוב למסירה, עכ"ל. ד"מ כ':

לו הושיט לי אע"ג דאיתו מאנסו כלל נימא מיון דקליה לאו כלום עבד, ומשי דקלי נחמי עברי דנהרא ללא מני אונס למשקליה וכמו שפירש רש"י (ד"ה בתרא) ומיירי כפשוטו דאף דקלי נחמי עברי דנהרא מני למאנס ליה אלא דאיתו מאנסו, ואשמועינן נרייחא בין להמקשן בין להמתין דאע"ג דאונס הוא (לא) אמרינן דאמירה אונס אונס הוא, אלא כל כמה ללא מאנס ליה נהדיא דהיינו שאומר לו אם לא הושיט לי אהרגך, רק א"ל הושיט לי, חייב כן ג"ל ברוב. ומ"מ, אם אנסוהו נפירוש להביא לו ממון פלוני והביא לו כד, פטור, וכן דעת רב האי גאון ורבינו חננאל גאון, ופשיטא דאין לחלוק על דברי הגאונים אם לא נראה ברורה מן הש"ס, וכ"ש כאן שנראה כדבריהם, וכן דעת ה"ר אפרים ונעל העטור, וגם הני"י [שם] כתב שדברי הראב"ד ג"ל נכון מאלה, וכ"כ בתשובת הרשב"א [ת"א] סי' תתקפ"ב [אף שנמ"ש בתשובת רש"י] שם שהסוגיא מיירי באונס ממון אין ג"ל כן, מ"מ נמה דס"ל כהראב"ד לדינא נראה כן, וע"ש]. וגם הירושלמי סוף פרק החובל, אע"פ שדמקו הרמב"ן נספר המלחמות והרא"ש (מפרשו) [לפרשן] בדרכים אחרים, מ"מ ג"ל עיקר להביא ממון פלוני פטור וכר"ח גאון.

ע"פ שו"ת
הסו"ת
וחוקין
מהדורות
מגינסברג

ה' (כ"ב) בעלי דין שהיתה בניניהם מריבה על הקרקע או על מטלטלין זה אומר שלי וזה אומר שלי עמד אחד מהם ^{מ"ו} ומוסרה ביד גוים מגדים אותו עד שיחזיר הדבר לכמות שהיה ויסלק יד אנס מביניהם ^ו ויעשו דין בישראל. הגה ^{מ"א} מכל מקום ^{מ"ב} אין לו דין מסור אף על פי

צינים ומקורות (ה) הגה משפט ש"ס. ד"מ שם. (ק) שם נמנים פ"ח מחובל דין ה'. (ט) משנת מימיו סוף ספר נתיקין סי' כ"א, ומתוך סוף פרק החובל נראה ב"ק סי' קצ"ב כפי רוב אלעזר. ד"מ כ'. (ס) כ"ה בדר' וכ"ה ברמב"ם. מהדורות תנ"ב ואילך: אנס. (6) כ"ה מהדורות באר הגולה ואילך וכ"ה ברמב"ם. בדר' ויעשה.

וגם מלאמי בבאורי מהר"א טעין על הסמ"ג (עשין ע"ן) דף קמ"ח ע"ב ח"ל, ובאמ"ה סי' אלף ומ' הביא דברי האלפס עם כל ראיות שלו, ושם מביא דברי רבינו ש"ס שפותר ראיות של הרב אלפס וגם מביא שם הירושלמי ופירוש ר"ח שהכל חולקין על האלפס, והאריך מאד וקילתמי, עכ"ל. וכן ראיתי נפסקי מהר"מ וקלנטי סי' תע"ג שכ"כ בשם ראב"ה ובשם רשב"ע. וגם בתשובת מהרש"ם (תרי"ח) סי' ג"ה כתב כיון דדבר זה פלוגתא דרבוותא היא קמאי וכתבתי לא חפיקין ממונא, וע"ש, וגם בשלטי גטרס פרק הגול נחמ"א [שם אות א] משמע דספיקא דרבוותא הו, ע"ש, ולדידי נא"ו ספיקא הוא אלא העיקר הפטורין וכמו שכתבתי נספרי. [עין בתשובת הר"ב סי' י"א דף כ"ג ע"ב [קס"ב]: (כה) דוה לא סיבקי נשא ונתן ביד. ונראה דאם היה להם משכון בשותפות על החוב ונתנו להשך דוה מיקרי נשא ונתן ביד, וכן מוכח בתשובת מהר"מ [דפוס קרימונה סי' רכ"ג] שנמלך שם [המבא בצינים אות ט"ו] שנכתב ח"ל, ואי עבד הכי מדעתיה בלא אונס חייב כמו שורף שטרותיו של חברו, אבל באונס פטור, ואע"ג דלמרינן פרק אחד דיני ממונות [סנהדרין ל"ג ע"א] כיון דל"ל פטור אמה כמי שנשא ונתן ביד דמי, הא איחובב, עכ"ל, [ונפרק אחד דיני ממונות שם [בדף ל"ג ע"ב] נחר דאחובב קמתרן רבינא דמיירי בשנשא ונתן ביד, והא דזכה את החייב מיירי כגון שהיה לו בידו משכון ונטלו ממנו דהו"ל נשא ונתן ביד, ע"ש* : סעיף ה' (ב) אין לו דין בסבור בו. בתשובת מהר"מ מלוגלין סי' כ"ז כתב, ואף שיש חולקים מה נראה שכן הלכה, עכ"ל, ולא נהירא להכריע נגד מהר"מ כ"כ והמובא

ערך לחם

שם בסופו, ובאילו נשרף, ואפילו אינו ראוהו, כל שיכול לחפש ייסבא פבור. (ב"י ש"פ א' בשם הרב המנין פ"ח וחובל ח"ב). ופשוט הוא דהיינו דוקא כשדרכו לחפש, כן ג"ל. סעיף ה' בסופו. ופי"ם אינו נקרא מסור,

באר הגולה

ס. משנבא דהואו דאנסוהו ואחוי אחרתא דרב מרי וכו' ואל" דרי ואמטי נהדן וכו', לקמיה דרב אבי וכו', שם. פ"ג. ע"ש שכתב דין זה אלאנסוהו להביא והביא כמ"ש לעיל [באות ע], ולא זכיתי פה לספרו ד"מ. סעיף ה'. ג. שם [ברובי"ט] בפ"ם מהלכות חובל ומזיק דין ה', עובדא דהואו שותא וכו' וכדל"ל רנא לאבי וכו', שם [ב"ה ק"ו ע"א]. ק. כתב הרשב"א נפ"י פ' ה' נאחד שצוה החכם ונתן החכם העונש לשר העיר, דהוי קרוב למסירה, הביאו הסמ"ע [קס"ט] בשם ד"מ וסעיף ב'. וביאר שם, כיון שעדיין לא נתברר וזכורו בדיני ישראל אם הוא חייב או לא.

באר היטב

כ. ביד. ונראה דאם היה להם משכון בשותפות על החוב ונתנו להשך, מיקרי נתן ביד, וכן מוכח בתשובת מהר"מ שנמלך שכתב, ואי עבד הכי מדעתיה בלא אונס חייב כמו שורף שטרותיו, אלא באונס פטור, ואע"ג דלמרינן פרק אחד דיני ממונות [דף ל"ג] כיון דל"ל פטור אמה כמי שנשא וכו', הא איחובב עכ"ל, ושם ע"ב נחר דאחובב קמתרן רבינא דהא דזכה את החייב מיירי כגון שהיה לו בידו משכון ונטלו ממנו דהו"ל נשא ונתן ביד, ע"ש. ש"ך [סק"ה]: בא. בצד. ראובן לקח אחד משמעון למוכרו לשר ואח"כ החזירו לשמעון נפני עבד השר, ואח"כ לקח השר החפץ משמעון נחוקה בלא דמים, ראובן חייב לשלם לשמעון, הדין לו לחזור בנטו לכן עלמא, ולא מהני מה שאמר לא כיונמי להוקף, עכ"ל מהר"ם מיחזיק נהדיא הביאו דה"מ סוף סימן זה. סמ"ע [קס"ט]:

גליון מהרש"א

ש"ך סי' כ"ה. ד"ה ומ"מ אם אנסוהו. ג"כ עין משנ"ן ח"ד חוט המשולש טור השני סי' כ"א:

